

Čís. 1942.

Hodnotou předmětu sporu o zjištění, že jest neplatným ustanovení o povinnosti platiti číselně stanovenou konvenční pokutu, jest výše pokuty.

Soudce ve věcech nepatrných nemá práva, vyhrazeného co do ocenění předmětu sporu §em 500 c. ř. s. soudu odvolacímu. Na něm naopak jest, by, řeše otázku přípustnosti řízení ve věcech bagatelních, zkoumal, zda ocenění předmětu sporu žalobcem není zřejmě příliš nízkým.

(Rozh. ze dne 24. října 1922, R II 401/22.)

Při prodeji továrny žalobcem žalovanému ustanovili smluvníci v odstavci VIII. kupní smlouvy: »Pan prodávající prohlásil, že se na dobu 10 let vzdává vůbec práva bez souhlasu společnosti provozovati obchody nebo pod jakoukoliv firmou a v jakékoliv společnosti, přímo nebo nepřímo jakýmkoliv účastenstvím, jakýkoliv podnik, mající za předmět strojní výrobu a prodej mlýnských stroju a mlýnských technických přístrojů a potřeb. Pro případ porušení tohoto závazku podstupuje prodávající vůči kupující společnosti závazek zaplatiti jí konvenční pokutu smlouvenou mezi stranami na 50.000 K: slovy padesáttisíckorun, kterýmžto obnosem prodávající výslovně uznal pokutu za přiměřenou«. V žalobě o neplatnost konkurenční doložky ocenil prodávatel předmět rozepře na 100 Kč, načež soud první stolice projednal spor v řízení ve věcech nepatrných. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci, dále ve věci jednal a ji znovu rozhodl. Důvody: Nelze souhlasiti se základním názorem napadeného rozsudku, dle něhož oceněním předmětu sporu žalobcem (závazným v otázce příslušnosti při žalobách určovacích § 56 odstavec druhý j. n.) se řídí závazně i druh řízení, v němž se má spor vésti. Neboť v otázce příslušnosti soudů je stranám dána jistá volnost (§ 104 j. n.), naproti tomu rozhoduje otázku přípustného druhu řízení kategoricky zákon sám. Soud musí sám od sebe přihlížeti k této otázce; ve sporech, jichž předmět 100 K patrně nepřevyšuje, nesmí se zavésti řádné řízení okresních soudů, ač žalobce to svým oceněním navrhuje (na příklad při žalobách o vydání kvitancí o pohledávkách méně 100 K); právě tak je i bagatelní řízení vyloučeno ve sporech, v nichž se jedná o hodnoty 100 K patrně převyšující. Není k tomu účelu třeba ani námitky žalovaného a jsou důkazy i protidůkazy stran o pravé hodnotě předmětu sporu za účelem řešení této otázky (druhu řízení) přípustny. Jinými slovy: Oceněním předmětu sporu při žalobách určovacích stanoví se závazně soudní příslušnost, nikoli tedy druh řízení, v němž se má o žalobě rozhodnouti (Ott: Soustavný úvod II. str. 305, Zodpovídání otázek ku § 448 c. ř. s., Neumann kom. k § 448 c. ř. s. proti Pollak Z. P. Recht str. 600). V tomto případě jedná se dle žalobní prosby o platnost konkurenční doložky. Dle znění doložky má porušení dotyčného odstavce smlouvy za následek žalobcům závazek, zaplatiti konvenční pokutu 50.000 K. Nemůže proto žalobce libovolným oceněním tohoto předmětu sporu na pouhé 100 K žalovanému odníti procesní právo na projednání sporu v řízení řádném, obvyklém. Nejedná se tu o nepatrnou věc v hodnotě 100 K. Důvodem zmatečnosti porušení

tohoto předpisu (§ 448 c. ř. s.) ovšem není, neboť zákon (§ 477 c. ř. s.) pokládá jen porušení základních předpisů procesního práva za zmatečnost. Byla proto věc vrácena prvému soudu za účelem nového jednání a rozhodnutí (§ 496 c. ř. s.) (srovnej Neumann kom. k § 448 c. ř. s.).

Ne j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v c d y:

Stěžovatel napadá usnesení odvolacího soudu z důvodu, že tento má za to, že o žalobě mělo být zavedeno řádné řízení na soudech okresních a nikoli řízení bagatelní. Se svou žalobou domáhá se zjištění, že konkurenční doložka, v tržové smlouvě ze dne 4. července 1919 obsažená, jest neplatnou a bezúčinnou, jelikož nebyla její platnost místně nikterak omezena, dále, jelikož právě na způsobu ohraničení, jak místního, tak časového platnost smlouvy samé co do konkurenční doložky jest závislou a že se příčí dobrým mravům. Žalobce ocenil předmět sporu se zřetelem na § 56, odstavec druhý j. n. na 100 Kč. Oceněním tímto je pak dle § 60 poslední odstavec j. n. jak soud, tak odpůrce vázán, pokud jde o příslušnost. Proto soud prvé stolice žalobu přijal, zavedl však také o ní řízení bagatelní. Než žalovaná strana proti zavedení bagatelního řízení právem brojila tím, že v tomto případě předpis § 56 neplatí, jelikož se žalobce domáhá zjištění, že jest ustanovení o povinnosti platiti konvenční pokutu 50.000 Kč neplatné, po případě bezúčinné a jest prý tu předmět sporu oceněn již v samém sporném závazku plněním peněžitým, odůvodňujícím příslušnost sborového soudu. Nemůže být pochybností o tom, že účelem žaloby jest jediné, by nemusel žalobce platiti ujednanou konvenční pokutu, jest tedy jen tato správně předmětem sporu a byla tudíž dle toho bez ohledu na ocenění předmětu sporu žalobcem příslušné řízení provést, jak už správně odvolací soud ve svém usnesení projevený názor odůvodnil. Odůvodnění jeho nebylo nikterak vývody rekursu vyvráceno a poukazuje se tudíž na ně. Pokud vývody vycházejí z právního stanoviska, že bagatelní soudce má hned od počátku platnosti civilního řádu soudního tutěž pravomoc jako odvolací soud dle procesní novely (§ 500 c. ř. s.), nelze názoru tohoto sdílet. Na soudu jest, aby, má-li se dle obsahu žaloby za příslušna, řízení nároku žalobnímu odpovídající zavedl, to tím spíše, když žalovaný proti neprávem zavedenému řízení důvodně brojí. Jinak by bylo úplně dáno do libovůle žalobce, chce-li sporný nárok, pokud by se nezasahovalo do předmětné soudní příslušnosti, projednati před tím či oním soudem a dle toho pak i žalovaného připraviti o možnost použití opravných prostředků v plné míře. To nebylo zajisté úmyslem zákonodárce, a nelze proto ani připustiti, aby se tak stalo při ocenění předmětu na 100 K nesprávným výkladem § 60 j. n.

Čís. 1943.

Při žalobě o uznání nemanželského otcovství, k jejímuž podání dán byl soudní poukaz, netřeba zjišťovati, zda jsou zde podmínky § 228 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 24. října 1922, R II 402/22.)